

GEREFORMEERDE KERK

(Vrijgem. naar art. 31 D.K.O.)

te DOORN

DOORN, October 1945.

Aan de Leden der Geref. Kerk te Doorn.

Broeders en Zusters,

De kerkeraad der Gereformeerde kerk (vrijgemaakt naar art. 31 D.K.O.) te Doorn wil zich naar aanleiding van de vrijmaking door enkele leden der »Gereformeerde kerk« ter plaatse en van het d.d. 23 Juni 1945 door den zich noemenden kerkeraad der Gereformeerde kerk te Doorn aan »alle belijdende leden« gerichte schrijven, tot u wenden.

Hij betreurt het, dit niet reeds eerder te hebben kunnen doen. Daar het al 4 maanden geleden is, dat de vrijmaking een feit en het genoemde schrijven tot u gericht werd, bent u immers ook twee maanden langer »in den mist« gebleven.

Het is onze bedoeling, u in het kort eenige opheldering te geven over het gebeurde en u krachtig op te wekken, u zelf te beproeven, of gij wel in het geloof zijt, door u te blijven stellen onder het opzicht van uw synodocratisch en dus onschriftuurlijk gebonden »kerkeraad«. Wij stellen daarbij voorop, dat ook wij nog slechts »ten dele« kennen en door een spiegel zien in een duistere rede (1 Cor. 13 vs. 9, 12) zodat wij geenszins willen pretenderen, »de wijsheid in pacht« te hebben. Echter bezitten wij het Woord van God. Daaraan, en daaraan alleen, willen wij ons houden en onderwerpen en dus wijzen wij af elke leer en elke tuchthandeling, die daarmee niet ten volle in overeenstemming is.

Het aan u d.d. 25 Juni j.l. gerichte schrijven ter hand nemend, constateren wij in de eerste plaats, dat hier gewezen wordt op het »grote voordeel«, dat het geschreven woord biedt, omdat men dit »gemakkelijker vasthouden en nog eens nader overwegen kan«. Het is dus niet op losse gronden, wanneer wij aannemen, dat uw »kerkeraad« zijn hier geschreven woorden zeer ernstig heeft overwogen, alvorens ze aan het papier toe te vertrouwen. Dit kan slechts leiden tot opheldering der situatie in al haar verschrikkelijkheid.

Uw »kerkeraad« schrijft, dat hij met »verbazing« vernomen had, »dat geheel buiten hem om en daarom ook tegen hem in een ongeteekende uitnoodiging (later bleek deze afkomstig van eenige »bezwaarden« leden onzer gemeente) was gezonden aan alle leden onzer kerk tot bijwoning eener vergadering, op 15 Juni, waarin Ds. F. A. de Boeft die toen reeds gebroken had met ons kerkverband, zou spreken over »De Geref. kerkelijke kwestie in Holland, gezien van uit verblijf in en terugkeer uit krijgsgevangenschap«. Uw »kerkeraad« wijst er dan op, dat deze daad »lijnsrecht indruischt tegen de eenvoudigste regels van ons Gereformeerd kerkrecht«. Hij wil geen rechtmatige critiek aan banden leggen, noch minder de stem van hen die bezwaren hebben smoren, maar maakt er op attent, dat deze critiek en bezwaren in den goeden kerkelijken weg gebracht moeten worden ter plaatse waar ze behooren, (bij Kerkeraad, Classis, Part. of Generale Synode).

Inderdaad, dit laatste is oerdegelijke, echt Gereformeerde taal. Wij zijn het daar hartelijk mee eens. Maar.... Uw »kerkeraad« schrijft wat verder: Want niemand en allermint onze kerkeraad betwist het recht van bezwaard te zijn. Hij zal gaarne bezwaren in den ordelijken weg ingediend, in ernstige behandeling nemen.

Eerst is dus de methode aangegeven, die »bezwaarden« moeten volgen en dan geeft uw »kerkeraad« een ongevraagde belofte aan hen, die deze methode wenschen te volgen.

Het is alles even goed, er is niets op acn te merken. En wanneer uw »kerkeraad« hetzelfde een jaar geleden publiek aan de gemeente bekend gemaakt zou hebben en er dan ook naar gehandeld had, zou er wellicht onheil voorkomen kunnen zijn.

Maar nu heeft uw »kerkeraad« dat niet gedaan. En nu is er in dat afgelopen jaar geschiedenis gemaakt (Niet door ons, maar door den Heere, onzen God). En daar spreekt uw »kerkeraad« met geen woord over. Of het moest zijn de opmerking, dat zij „die deze breuk gewild hebben“, haar „blijkbaar geruimen tijd hebben voorbereid“. Uw »kerkeraad« is dat blijkbaar „vergeten“. Maar God vergeet het niet. Want weliswaar zijn duizend jaren bij den Heere als een dag, maar een dag is bij Hem ook als duizend jaren (2 Petr. 3 vs. 8).

En wij zijn het ook niet vergeten. Wij willen u er iets van vertellen. Helaas is dat noodzakelijk, omdat uw »kerkeraad« u volkomen onkundig heeft gelaten van een en ander.

U zou toch den indruk kunnen krijgen, dat die »revolutionaire« „bezwaaarden“ zich heelemaal niet tot hun kerkeraad gewend hebben, dat zij alleen maar onder elkaar een groepje hebben gevormd en gedurende geruimen tijd bezig geweest zijn met de vraag, hoe zij nu toch wel het beste de scheuring een fait konden doen worden. In werkelijkheid staan de zaken echter geheel anders.

Na de schorsing van Prof. Schilder heeft br. E. Blok zich met een uitvoerig bezwaarschrift tot den kerkeraad gewend. En wat heeft hij tot antwoord gekregen? Niets, absoluut niets.

Wanneer br. Blok de „Mededeelingen“ nauwkeurig heeft bekeken, heeft hij nog juist onder aan een bladzijde kunnen lezen: „Schrijven van br. B. wordt voor kennisgeving aangenomen“. En dan heeft hij nog maar aan moeten nemen, dat met die B. hij bedoeld geweest is.

Afgedacht van de vraag, of br. Blok aan het juiste adres was met zijn bezwaarschrift, moet geconstateerd worden, dat het niet meer dan een daad van eenvoudige beleefdheid zou geweest zijn, hem eenigerlei antwoord te geven.

Even later kwam er bij den kerkeraad een schrijven binnen van br. J. H. Alberts, waarin deze meedeelde, dat ook hij bezwaren had tegen de schorsing van prof. Schilder en aanbood deze bezwaren desgewenst schriftelijk te formuleren, te motiveren en den kerkeraad toe te sturen. Br. A. meende, dat het geen goeden zin had, het laatste reeds in zijn eersten brief te doen, aangezien hij gegronde reden had om aan te nemen dat de kerkeraad zijn plicht tot toetsing van het schorsingsbesluit van prof. Schilder niet erkende. In elk geval wees de briefschrijver er op, niet geacht te willen worden, mede-verantwoordelijk te zijn voor de daad van schorsing van prof. Schilder.

Wat betreft den door br. A. aangewezen plicht van den kerkeraad, om het schorsingsbesluit te toetsen aan Gods Woord, de belijdenisschriften en de kerkenordening, werd hem bij schrijven van 25 Juli 1944 geantwoord: „Het komt den kerkeraad voor, dat u zulks gerust aan zijn prudentie kunt overlaten“. Wij laten het oordeel over dit antwoord thans aan u over en wijzen alleen op het Woord van Jezus Christus, geschreven door zijn apostel in Jac. 3 vs. 17.

Br. A. schreef opnieuw een brief aan den kerkeraad en wees nogmaals op den plicht tot toetsing van het schorsings- en toen tevens afzettingbesluit. Voorts drong hij er bij den kerkeraad op aan, zich vrij te maken van de in 1942 gedane en confessioneel bindend gemaakte uitspraak, dat „volgens de Belijdenis onzer kerken het zaad des verbonds krachtens de belofte Gods te houden is voor wedergeboren en in Christus geheiligd, totdat bij het opwassen uit hun wandel of leer het tegendeel blijkt“.

Daarop ontving hij een schrijven van den volgenden inhoud:

Doorn, 8 September 1944.

Geachte Heer en Broeder,

In antwoord op Uw schrijven d.d. 28 Augustus j.l. sprak de Kerkeraad in zijn vergadering van 4 September j.l. uit:

- a. dat de Generale Synode de wettige vergadering is der Gereformeerde Kerken in Nederland, en dat haar besluiten dus de besluiten der kerken zelve zijn, dus ook die van de Kerk te Doorn,
- b. dat naar art. 31 K. O. de besluiten der Generale Synode, ook haar leeruitspraken, krachtens haar aard, bindend zijn voor iedere kerk, zocals voor elk harer leden afzonderlijk.

En waar de Kerkeraad zich volkomen kan verenigen, ook met de bekende uitspraken der Synode van 1905 en 1942 e.v. betreffende het zaad des

Verbands, moet hij uw verzoek afwijzen om zich daarvan vrij te maken.

Ter nadere motivering verwijst hij U naar de uitvoerige weerlegging der bezwaren, voorzover die ook de Uwe zijn, in het Praeadvies van Commissie I en latere toelichtingen

Met broedergr.

De Kerkeraad van de Geref. Kerk,

W. H. BAARSCHERS, scriba.

Hier vindt u een officiële uitspraak van uw »kerkeraad«. Een uitspraak nochtans, die aan u nooit op enigerlei manier is bekend gemaakt. Dit is wel een hoogtepunt (lees: dieptepunt) in het geheimzinnige gedoe, dat de laatste jaren in onze kerken heerste en waaruit ook in onze plaats opperste kerkeraadswijsheid blijken moest.

Wij vragen: Waarom heeft de »kerkeraad« dit voor U en voor ons van enorme betekenis zijnde besluit verzwegen? Wij vragen: Waarom heeft de »kerkeraad«, met name in de laatste jaren de gemeente niet op de hoogte gebracht van de in het geding zijnde kwesties, die van levensbelang zijn voor de kerken en voor elk harer leden.?

Wij vragen: Waarom heeft de »kerkeraad« integendeel getracht, pogingen, die daartoe werden aangewend, in de kiem te smoren of in uitvoering tegen te staan? Waarom?

Was de »kerkeraad« soms „bang“, dat de reformatorische actie die gevoerd werd — maar die door hem nu voorbereiding voor kerkscheuring genoemd wordt — ingang zou vinden bij de leden der kerk?

Wij zullen ons niet aan verdere veronderstellingen wagen en ook niet in finesses afdalen. Wij willen alleen nog deze vraag stellen: Wanneer dit laatste niet het geval was, wanneer de »kerkeraad« dus diep van zijn goed recht overtuigd was, d.w.z. wanneer de handelingen en besluiten der „synode“ volkomen naar Gods wil en overeenkomstig Zijn Woord waren, waarom dan aan de gemeente niet alles openlijk voorgelegd en gezegd: Zie daar de „mening“ der „bezwaarden“ en zie hier de „mening“ der „synode“ en nu ziet ge wel, dat deze laatste alleen naar Gods Woord is?

Want hiervan was de »kerkeraad« toch overtuigd. Punt a. van zijn besluit wil blijkbaar zeggen: Als de „synode“ gesproken heeft, heeft ook de kerk van Doorn gesproken en dan is het uit. Op dit laatste komt het aan. Een synodebesluit behoeft blijkbaar niet meer geratificeerd (bekrachtigd) te worden.

In punt b. komt dit extra scherp aan het licht. Daar wordt gezegd: volgens art. 31 der kerkenordering zijn de besluiten der Generale Synode bindend voor elke kerk en voor elk lid dier kerken.

Nu luidt het tweede deel van art. 31 D.K.O. (Dordtse Kerkenordering):

„En t gene door de meeste stemmen goedgevonden is, zal voor vast en bondig gehouden worden. TENZIJ dat het bewezen worde te strijden tegen het Woord Gods, of tegen de Artikelen in deze Generale Synode besloten, zolang als dezelve door gene andere Generale Synode veranderd zijn“. Maar dat laatste stuk wordt door den Doornsen »kerkeraad« geheel weggelaten. Voor hem bestaat geen „tenzij“. De besluiten der Generale Synode zijn bindend, altijd. Als de Gen. Synode zegt: Deze leer is overeenkomstig Gods Woord en tienduizenden anderen ontkennen dit, dan is het toch zo, want: Als de Gen. Synode gesproken heeft, is de zaak af en dan heeft elke kerkeraad en elk kerklid zich daaraan te houden.

En als de Gen. Synode zegt: Die man is een eerloze en scheurmaker (art. 80 D.K.O.), wij schorsen hem en zetten hem af, en tienduizenden anderen, onder wie ook wereldlijke rechters die oordelen naar de eigen papieren der Gereformeerde kerken, zeggen: Het is niet waar, dan nog is het zo, althans hebt gij u daaraan minstens tot aan de volgende Gen. Synode (dus b.v. 3 jaar) te houden en zult gij het vonnis moeten helpen uitvoeren.

En nu moet ge niet zeggen: Zo iets doet de Synode niet, want ze heeft het reeds gedaan. Zij heeft prof. Schilder toegedicht een in zijn hart levend „begeren“ van het aanrichten van secten en mouterij in kerken.

Maar desondanks heeft de „generale synode“ gezegd, dat prof. Sch. wel toegelaten mag worden tot het Heilig Avondmaal. Terwijl het formulier om het Heilig Avondmaal te houden toch dezulken vermaant, van de tafel des Heeren zich te onthouden en hun verkondigt, dat zij geen deel in het rijk van Christus hebben.

En op het voetspoor van de „synode“ hebben talrijke classes en kerkeraden dit banvonniss over vele andere ambtsdragers uitgesproken.

Maar, zoo zegt uw »kerkeraad«, nu moet ge niet gaan vragen, of

dit alles wel naar Gods wil is, nu moet ge die besluiten niet toetsen, want wat de synode zegt is recht. De »kerkeraad« kan zich daar volkomen mee verenigen. Hoe schrikkelijk is dit alles!

Wat de leer betreft, willen wij uw aandacht thans slechts op **een** punt vestigen, n.l. op de vraag: **Wat wordt in den doop betekend en verzegeld?**

Korthedshalve willen wij het „standpunt“ der „bezwaarden“ en als het goed is thans „vrijgemaakten“ weergeven met de uitspraak der 30 Utrechtse broeders in hun verklaring van gevoelen.

„In overeenstemming met de uitspraak van de Gen. Synode 1863 en met Prof. Lindeboom en degenen wier conscientie in 1905 moest worden gerustgesteld en ook inderdaad gerustgesteld werd, geloven wij dat „volgens de Belijdenisschriften de H. Doop wezenlijk één is met de Besnijdenis. Hij betekent en verzegelt niet wat **IN** den dopeling **AANWEZIG** is, of **VOORONDERSTELD WORDT** aanwezig te zijn, maar de beloften van het Genadeverbond, in het Evangelie geopenbaard“.

Tegenover deze zeer duidelijke en door de meeste vergaderingen der Chr. Geref. kerk (de kerk der Afscheiding) zeer nadrukkelijk gehandhaafde leer kwam nu verzet van de zijde van Dr. Kuyper. Zijn opvatting is, dat de verzegeling welke God door den doop schenkt een verzegeling is van het in het hart van den uitverkorene aanwezige geloof en dan wel nader van het daarin aanwezige geloofsvermogen of geloofskiem.“

„In de synodale stukken omtrent de bekende leeruitspraak van 1942 wordt nu deze door de vroegere Chr. Geref. Kerk verworpen stelling weer met kracht en wel als de **eenige** schriftuurlijke en confessionele op den voorgrond geschoven. Volgens het praeadvies wordt door den doop een door de dopelingen werkelijk ontvangen genade – en daarmee wordt bedoeld op het in beginsel reeds in het hart van den dopeling gewerkte heil, op de reeds geschiedte afwassing van zonden, op de reeds tot stand gebrachte levensgemeenschap met den Drieënigen God – betekend en verzegeld!“

Een verschrikkelijke en katastrofale betekenis verkreeg deze synodale opvatting in de procedure met cand. H. J. Schilder.

Zooals men weet, had cand. Schilder, toen hij classicaal examen deed, er bezwaren tegen de leeruitspraken van 1942 te ondertekenen. De zaak werd in handen gegeven van de Deputaten voor zwaarigheden.

Op een samenspreking van deze Deputaten met cand. Schilder verklaarden de eersten, dat de bedoelingen der Synode (let wel: der Synode) met de uitspraken over het genadeverbond o.m. waren, vast te leggen, „dat de sacramenten – indien zij n.l. waarachtig sacramenten zijn – **het aanwezig geloof bezegelen**“ (nadere toelichting: niet bezegeling van mogelijk, maar aanwezig geloof).

Als reactie op deze samenspreking – deputaten hadden een poos bedenktijd gegeven – schreef cand. Schilder o.m. „dat ik Uw stelling dat de sacramenten het aanwezig geloof bezegelen, onder geen beding kan aanvaarden en derhalve ook generlei uitspraak die deze conclusie zou insluiten“.

In het rapport dat daarna over deze schorsing ter synode was ingediend, werd als grond voor het te nemen schorsingsbesluit aangevoerd, dat cand. Schilder niet wil aannemen, dat door het sacrament aanwezig geloof wordt verzegeld. Maar daaraan werd ter synodale vergadering nu bovendien nog deze zinsnede toegevoegd, „dat dit in strijd is met **art. 33 der Geloofsbelijdenis**“. Met deze toevoeging werd het rapport vastgesteld. En de conclusie werd aanvaard, dat de synode, overwegende, dat cand. Sch. niet beloofd heeft niets te zullen leren, wat met genoemde leeruitspraken in strijd is, besluit aan de classis Gorinchem te berichten, „dat cand. H. J. Schilder niet kan worden toegelaten tot den dienst des Woords en der Sacramenten“.

„Een kind kan de geweldige, radicale verandering in onze Gereformeerde kerken nu onmiddellijk ontdekken.“

De leer, welke door de Generale synode van 1863 in overeenstemming met de belijdenis werd geacht en door de synode van 1905 buiten discussie was gelaten, wordt in 1942/43 beslist veroordeeld en een aanhanger van die leer wordt bewust en resoluut van den kansel geweerd“ (C. Veenhof, In den Chaos, bl. 47).

Hoe diep het bederf in uw synodocratisch gekonden kerken is door-

gevreten, blijkt echter zeer duidelijk, nu de „synode“ in haar zitting van Dinsdag 14 Aug. 1945 deze Utrechtsche verklaring schijnbaar heeft geaccepteerd. Wij zeggen: schijnbaar, want in werkelijkheid heeft zij deze verklaring juist onthalsd. Door over bepaalde essentiële punten (punt 4) geen oordeel te geven, door te spreken over eventuele **bedoelingen** van de Utrechtse verklaring en niet over wat er staat, door allerlei diplomatieke — o, die ellendige diplomatie! — bochten en kronkelingen te maken, is de „synode“ er in geslaagd, uit te spreken, dat de Utrechtse verklaring „niets bevat, waarom haar ondertekenaars „hun“ ambt niet zouden kunnen blijven waarnemen“.

En dat doet zij dan nog alleen ten aanzien van de eerste 5 punten der verklaring. Het zesde punt dat over kerkrechtelijke zaken handelt, weet zij te „redden“, door te verklaren dat „zo ook het **uitspreken** dezer kerkrechtelijke gevoelens niet kerkelijk ongeoorloofd is, dit niet betekent, dat de kerk dan ieder ook de vrijheid moet laten, naar deze opvattingen — we denken speciaal aan het inzake art. 31 K.O. gezegde — ook te **handelen**.“

Dus doende scheidt de „synode“ een valse tegenstelling tussen „uitspreken“ en „handelen“, tussen „leer“ en „leven“. Ge moogt het **wel zeggen**, maar pas op, vooral **niet doen**.

Is er iets erger dan kerkeijke onwaarachtigheid?

Wij laten over deze handeling der „synode“ niet ons, maar Gods oordeel gaan. En dat is: „Maar laat zijn Uw woord ja, ja; neen, neen; wat boven deze is, dat is uit den boze“. Matth. 5 vs. 37.

Wij vragen u, neen niet of u alstublieft bij ons wilt komen. Wij vragen u: Kunt gij om Gods wil nog langer blijven staan onder opzicht en tucht van een „kerkeraad“, die zich met deze en dergelijke besluiten en handelingen van een „generale synode“ „volkomen kan verenigen“?

Wij vragen u: Is het geen eis des **HEEREN**, u daarvan vrij te maken en u te voegen bij hen, die willen leven naar het Woord des Heeren en naar dat Woord alleen?

In het schrijven van uw „kerkeraad“ staat meer. O. a. dit:

„De Kerkeraad spreekt dan ook zijn groote droefheid uit over deze scheuring, maar legt met volle vrijmoedigheid, zij het met belijdenis van eigen tekortkoming, de verantwoordelijkheid daarvan op hen, die deze breuk gewild hebben en blijkbaar geruimen tijd hebben voorbereid.“

Ja, het staat er letterlijk: **die deze breuk gewild hebben**.

Uw „kerkeraad“ beschuldigt ons van een in ons hart levend **begeren**, het lichaam van Christus te scheuren.

Hoe verschrikkelijk zou dit zijn, als het waar was. Hoe terecht zou uw „kerkeraad“ ons als behorend tot „allen, die tweedracht, sekten en mitterij in kerken en wereldlijke regeringen begeren aan te richten“, „verkondigen, dat wij geen deel in het rijk van Christus hebben“. (Avondmaalsformulier). Maar wij werpen deze beschuldiging verre van ons. Wij hebben er niet **een** moment aan gedacht, zulks te doen. Hoe diep zondig zou alleen de gedachte al niet zijn!

En uw „kerkeraad“ kan dit ook weten. Hebben wij niet alles gedaan om de scheur te voorkomen?

Heeft destijds (winter 1943-44) een groep belijdende leden niet het initiatief moeten nemen (omdat de kerkeraad in gebreke bleef), om door middel van „lezingen“ wat meer inzicht te krijgen in zaken, die ons kerkeijk leven beroerden? Is dit werk niet weldra onmogelijk gemaakt door het synode-aanbiddend drijven van den kerkeraad?

Heeft niet een der ambtsdragers, br. A. B. Boonstra, herhaaldelijk getuigenis afgelegd in vergaderingen van den kerkeraad?

Heeft deze ambtsdrager zijn ambt in de kerk onder „synodaal juk“ niet neer moeten leggen, omdat ds. Esselink zijns inziens een door den kerkeraad voor den duur van den oorlog aangegane godsvrede verbroken had?

Zijn er geen bezwaren bij den kerkeraad ingediend en heeft de kerkeraad zich hier niet van af gemaakt, door of helemaal niet te antwoorden of naar een andere „instantie“, de „synode“ te verwijzen?

En heeft de kerkeraad, toen hij zelf weigerde zich vrij te maken van ongoddelijke „synode“besluiten, toen hij integendeel officieel meedeelde, zich daarmee volkomen te kunnen verenigen, ons niet gedwongen, zelf den weg der gehoorzaamheid te gaan?

En durft de „kerkeraad“ dan nog te schrijven, dat wij begerden: het lichaam van Christus te scheuren?

En durft de „kerkeraad“ te schrijven, in een weloverwogen stuk, dat hij dit „met volle vrijmoedigheid“ doet?

Hoe is het mogelijk!

En dan zou er ook nog „grote droefheid“ bij den „kerkeraad“ aanwezig zijn! Wat is dit voor droefheid?

Dat er een droefheid moge komen naar God, die een onberouwelijke bekering tot zaligheid werkt. (2 Cor. 7 vs. 10).

Voorts schrijft uw „kerkeraad“: „De meesten der thans uitgetredenene hebben nooit hun bezwaren in den kerkelijken weg te kennen gegeven.“

Alsof het nodig zou zijn, dat elk kerklid telkens weer opnieuw een bezwaarschrift zou moeten indienen!

Er zijn bezwaren gekomen en de „kerkeraad“ heeft uitspraak gedaan. Welnu, aan deze uitspraak zullen wij het college houden, zolang die door geen andere vervangen is. Een besluit, genomen in een vergadering aan het begin en aan het eind waarvan de Naam des Heeren is aangeroepen, is niet ijdel.

Vervolgens waarschuwt uw „kerkeraad“ u, „hen die het lichaam van Christus scheuren toch niet op dezen weg te volgen“.

Inderdaad, daarvoor willen ook wij u waarschuwen in Christus' Naam. Want wee hem, die zich aan den enigsten algemeenen Bisschop en het enige Hoofd der Kerk vergrijpt. (Art. 31 N.G.B.).

Maar wij vragen u: Wie scheurt: Hij die zich aan het Woord en de afspraken (de kerkenordening) houdt en niets wil leren boven hetgeen geschreven is, of hij die zich laat binden door den menselijken band van een theologische constructie en de verdragen schendt? (1 Cor. 4 vs. 6, 7).

Met de Gereformeerde kerk breken?

Neen, zeker niet, maar die kerk voortzetten op haar oude grondslagen en naar haar oude rechtsregelen. (1 Cor. 3 vs. 11).

Hoe zouden prof. Lucas Lindeboom en vele anderen zich voor het hoofd slaan, als zij konden zien, welke wrange vruchten de formule van 1905 nu heeft opgeleverd! Zij hebben dit niet voorzien.

Zij waren de mensen, die in 1905 aanklachten indienden tegen de veronderstelde wedergeboorteleer van Dr. A. Kuijper.

Zij waren de mensen wier consciëntien gerust gesteld moesten worden en die het ook werden door de bekende uitspraak van 1905.

En nu, nu zitten zij, die hetzelfde leren als Lindeboom en de zijnen, op het beklagdenbankje. Ach, zij zijn reeds veroordeeld. De aanklagers van weleer thans veroordeeld. Wrangle ironie!

En wat Doorn betreft: Hoe zouden bekende oude figuren als Jan Koetsier, Johan Jansen, Bontan en Kraan zich bedroefd hebben, als zij het huidige gebeuren in de Gereformeerde kerken konden zien!

Waren deze mannen het niet, die rondom 1905 heftig fulmineerden tegen de Kuijperiaansche wedergeboorte constructies, constructies die op het ogenblik, zij het in enigszins anderen vorm, weer geleerd worden? Die niet maar alleen geleerd worden doch tevens als enig ware leer worden voorgesteld zodat in onze kerken niets mag worden geleerd, dat hiermee niet ten volle in overeenstemming is.

Hoe is het goud verdonkerd!

„Dat het niet tot een breuk had behoeven te komen, wanneer rustig in den kerkelijken weg de bezwaren ingediend waren, bewijst de oplossing van de kerkelijke moeilijkheden in de kerk van Utrecht“.

Staat het er thans, vier maanden later, niet als een bespottig?

In Utrecht is een hardnekkige poging gewaagd ter verkrijging van de zo zeer begeerde eenheid. Maar mochten er geweest zijn, die meenden, dat deze eenheid zou kunnen komen, als de „synode“ haar genomen besluiten handhaafde en toch de Utrechtsche verklaring zou accepteren, dan hebben zij zich heerlijk vergist. Zij vergaten, dat ja en neen ten aanzien van dezelfde zaak voor den Heere niet bestaan kan.

Uw „kerkeraad“ spreekt over „de oplossing van de kerkelijke moeilijkheden in de kerk van Utrecht“. De oplossing is gekomen: de vrijmaking. Wederkeren tot den Heere, dat is ook de enig mogelijke en werkelijke oplossing. Zo wordt de eenheid gediend, n.l. door de daad en niet door de leus.

Na dit alles komt uw „kerkeraad“ met de plechtige verzekering, dat

„bezwaren in den ordelijken kerkelijken weg ingediend“, „in ernstige behandeling“ genomen zullen worden.

Het zal u duidelijk zijn, hoe zwaar deze belofte, nu ge het voorgaande weet, wegen kan.

Het is opmerkelijk. Eerst is het kerkelijk adagium: rust, rust, rust. Ik denk aan het woord van Ds. Veenhof:

„Het schijnt dikwijls of voor vele kerkeraden de uiterlijke rust, de uitwendige orde, de onbewogen voortgang van het kerkelijke wagentje over het traditionele spoor de hoogste heerlijkheid is!“

Hij vraagt zich af: „Is dat niet de stijl van den synodalen hierarch, die met een harden klap de kerkdeur voor Kohlbrugge's neus dicht sloeg met de, in hun ongere onkerkelijkheid bijna klassieke woorden: Mijnheer, wij moeten rust hebben in onze kerk, rust moeten wij hebben.“ Dan wordt na lang geduld de „droeve scheuring“ openbaar.

En nu is de „actuele“ leus: Eenheid, eenheid, „heilige eenheid“.

Dwars door dit roepen heen komt Christus met zijn: „Zie, gehoorzamen is beter dan slachtoffer, opmerken dan het vette der rammen“. (1 Sam. 15 vs. 22).

Het gaat niet over het breken met de kerk „waarin gij gedoopt zijt en belijdenis deedt“, zoals de „kerkeraad“ u wil suggereren. Maar het gaat over het u vrijmaken van hen, die zelf deze eenheid gebroken hebben door rechtsschending en menselijke binding. Pas zó zult gij meewerken aan den opbouw van de Gemeente van Christus en bevorderen haar vrede.

Bidt dan om den vrede van Jeruzalem! (Ps, 122 vs. 6).

En werkt dien in de vrijmaking van Christus' kerk,

DE KERKERAAD.